



ZOMERNOTA 2017



## Inhoudsoppgave

I	<b>Inleiding en samenvatting</b> .....	3
II	<b>Programma's</b> .....	7
	Programma 1 : Ruimtelijke ontwikkeling en waterbeleid .....	8
	Programma 2 : Landelijk gebied en natuur .....	10
	Programma 3 : Economie .....	12
	Programma 4 : Cultuur, samenleving en sport .....	13
	Programma 5 : Energie, milieu en klimaat .....	15
	Programma 6 : Mobiliteit .....	16
	Programma 7 : Gebiedsontwikkeling .....	19
	Programma 8 : Kwaliteit openbaar bestuur .....	20
III	<b>Financieel totaaloverzicht</b> .....	25



# Inleiding en samenvatting

# 0 Inleiding en samenvatting

## 0.1 Inleiding

### Rapportageafspraken

In de Financiële verordening provincie Flevoland 2013 is in artikel 9 vastgelegd dat Provinciale Staten twee maal per jaar over de uitvoering van de begroting worden geïnformeerd door middel van tussentijdse rapportages. Voor de opleverdata van deze tussenrapportages geldt dat de eerste rapportage uiterlijk op 1 juli en de tweede rapportage uiterlijk op 1 november van het lopende begrotingsjaar door Provinciale Staten wordt behandeld. Tevens vermeldt artikel 9 dat de rapportages ingaan op afwijkingen.

De Zomernota maakt onderdeel uit van de reguliere PenC cyclus en is een afwijkingenrapportage (inhoudelijk en financieel) met betrekking tot de uitvoering van de Programmabegroting van het lopende jaar. In de Zomernota worden, voor zover aan de orde, afwijkingen gerapporteerd ten aanzien van prestatie-indicatoren, doelbereik, activiteiten, middelen en risico's.

Uw Staten hebben in november 2016 de Programmabegroting 2017 vastgesteld. De Perspectiefnota 2017-2021 was het eerste moment waarop wij aan u rapporteerden over de voortgang van de uitvoering van de Programmabegroting 2017. De Perspectiefnota is op 10 mei 2017 door uw Staten behandeld. Deze Zomernota 2017 is de tweede rapportage zoals bedoeld in de Financiële verordening en heeft als peildatum 1 september 2017.

### Leeswijzer

Per programma uit de Programmabegroting 2017 lichten wij de afwijkingen toe op de door uw Staten geautoriseerde programmaonderdelen, voor zover daar sprake van is. Deze kunnen zowel inhoudelijk (de aard en voortgang van de voorgenomen activiteiten in 2017, de prestatie-indicatoren en/of de risico's) als financieel van aard zijn.

De rapportage per programma sluit af met een overzicht van de voorgestelde wijzigingen in de geraamde lasten en baten binnen dat programma. Het totaal aan wijzigingen is aan het einde van de Zomernota samengebracht in een totaaloverzicht dat is vertaald in een begrotingswijziging 2017 die wij (in verband met het budgetrecht) ter vaststelling aan uw Staten voorleggen.

## 0.2 Samenvatting

### Beeld op hoofdlijnen

Bij de diverse programma's wordt, voor zover van toepassing, gerapporteerd over de afwijkingen in de prestatie-indicatoren, het doelbereik, de voorgenomen activiteiten, de in te zetten middelen en de mogelijke risico's. We zien dat op onderdelen vertragingen optreden bij het opzetten en uitvoeren van projecten. De voornaamste (financiële) afwijkingen ten opzichte van de Programmabegroting 2017 doen zich voor op de onderdelen herstructurering bedrijventerreinen, Natura 2000, Luchthavenfonds, Oostrand, OP West en gebouwaanpassingen.

### Financiële uitkomsten

Deze Zomernota bevat een aantal begrotingsmutaties. De mutaties vinden hun oorzaak in nieuwe inzichten in de baten (zoals de Provinciefondsuitkering en de opbrengst opcenten MRB), in de noodzakelijke omvang van de stelposten en in de lasten van de beleidsprogramma's en de bedrijfsvoering. De mutaties hangen deels samen met de inspanningen om het voorspellend vermogen van de begroting te vergroten. Ook bij deze Zomernota hebben wij weer kritisch gekeken naar de verwachte uitputting van de beschikbare budgetten. Dit heeft ertoe geleid dat wij nu reeds diverse voorstellen aan u doen om budgetten neerwaarts bij te stellen c.q. door te schuiven naar 2018 en volgende jaren.

In sommige gevallen is het overigens moeilijk nu reeds in te schatten of budgetten volledig tot besteding zullen komen omdat we daar afhankelijk zijn van door derden in te dienen aanvragen of declaraties. Dit geldt vooral bij de diverse meerjarige programma's die wij in uitvoering hebben. Niet uit te sluiten valt derhalve dat er op sommige onderdelen toch nog significante afwijkingen zullen optreden tussen de thans geraamde budgetten en de uiteindelijke realisatie.

Hieronder wordt het totaal van de mutaties per programma aangegeven. Daarbij is aangegeven wat het effect is van de mutaties in de baten en lasten op de reserves en op het begrotingssaldo.

Zomernota 2017	lasten	baten	mutaties bestemmings- reserves	saldi programma
Programma 1: Ruimtelijke ontwikkeling en waterbeleid	-658	0	700	42
Programma 2: Landelijke gebied en natuur	-327	0	564	236
Programma 3: Economie	0	0	0	0
Programma 4: Cultuur, samenleving en sport	-476	0	526	50
Programma 5: Energie, milieu en klimaat	0	0	0	0
Programma 6: Mobiliteit	-335	0	580	245
Programma 7: Gebiedsontwikkeling	-363	0	363	0
Programma 8: Kwaliteit openbaar bestuur	-4.064	-2.580	1.078	-5.566
<b>Totaal</b>	<b>-6.222</b>	<b>-2.580</b>	<b>3.810</b>	<b>-4.993</b>

*bedragen x € 1.000; -= voordeel*

Zoals uit dit overzicht blijkt is er sprake van € 6,2 mln. lagere lasten en € 2,6 mln. hogere baten. Van de daaruit ontstane ruimte van € 8,8 mln. wordt circa € 3,8 mln. verrekend met reserves; per saldo is er sprake van een voordelig saldo van € 5,0 mln. dat als volgt is opgebouwd:

Effect op saldo Zomernota 2017	bedrag
Aframing stelpost nieuw beleid	-2.700
Hogere opcenten MRB	-2.500
Budgettaire effect overige mutaties	207
<b>Saldo Zomernota 2015</b>	<b>-4.993</b>

*bedragen x € 1.000; -= voordeel*

Een belangrijke oorzaak van het voordelig saldo is de vrijval van de stelpost Nieuw Beleid (€ 2,7 mln.). In de Perspectiefnota 2017-2021 was reeds voorzienbaar dat een deel van de post Nieuw Beleid in 2017 niet tot besteding zou komen. Voorts vallen de opbrengsten uit de opcenten op de motorrijtuigenbelasting € 2,5 mln. hoger uit, met name door een toename van het aantal belastingplichtige voertuigen in de eerste helft van 2017.

Per saldo leiden de voorgestelde begrotingsmutaties dus tot een voordelig effect op de begrotingsruimte van € 5 mln.

Voorgesteld wordt om deze begrotingsruimte toe te voegen aan de Algemene reserve ter versterking van de weerstandscapaciteit. De reden hiervoor is dat de zogenoemde weerstandsratio in de ontwerp programmabegroting 2018 is teruggelopen tot 1,2 en daardoor aan de onderzijde van de door uw Staten vastgestelde bandbreedte (tussen 1,1 tot 2,0) is aangekomen. Conform de gedragslijn die is vastgelegd in de Nota reserves en voorzieningen 2015-2019 doen wij u daarom het voorstel om de ratio weer naar het midden van de bandbreedte te krijgen. Met een versterking van de Algemene reserve met € 5,0 mln. komt de weerstandratio uit op circa 1,6.

De structurele effecten van de begrotingsvoorstellen in deze Zomernota zijn deels reeds verwerkt in de (ontwerp) Programmabegroting 2018, zoals de effecten van de meicirculaire Provinciefonds en de hogere inkomsten uit de opcenten MRB. Waar dit nog niet het geval is, is dat zichtbaar gemaakt in de kolom voor 2018. Deze mutaties zijn verwerkt in de voorgelegde eerste wijziging van de programmabegroting 2018.

### Omvang Algemene reserve

In de financiële uitgangspunten bij het Coalitieakkoord is opgenomen dat in de reguliere P&C documenten ook de omvang van de Algemene reserve wordt vermeld. De Algemene reserve kent op 31 december 2017 naar verwachting een (vrije) omvang van circa € 16,1 mln. Uw Staten hebben voor deze reserve een minimumomvang vastgesteld van 5% van het begrotingstotaal. Voor 2017 komt dit neer op een ondergrens van € 7,8 mln. Dit betekent dat van de Algemene reserve theoretisch circa € 8,3 mln. inzetbaar is. Daarbij wordt echter aangetekend dat de Algemene reserve tot de weerstandscapaciteit van de provincie wordt gerekend. Het inzetten van deze reserve gaat dus ten koste van de weerstandscapaciteit. Zoals eerder aangegeven bevindt de weerstandsratio zich inmiddels aan de onderkant van de vastgestelde bandbreedte, waardoor de inzet van de Algemene reserve (anders dan voor het afdekken van de geïdentificeerde risico's in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing) feitelijk niet mogelijk is.





## Programma's

### Algemeen:

In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen per programma(onderdeel) en waar van toepassing ingegaan op:

- Afwijkingen die zich bij de realisatie van het doel in 2017 voordoen. Deze kunnen zowel inhoudelijk (prestatie-indicator, de aard en voortgang van de voorgenomen activiteiten in 2017 en/of risico's) als financieel van aard zijn.
- Voorgestelde begrotingswijzigingen, die een gevolg zijn van de gerapporteerde afwijkingen in de benodigde en beschikbare middelen. Waar sprake is van een begrotingsmutatie is aan het desbetreffende onderwerp een nummer toegevoegd dat correspondeert met de nummering in het financieel overzicht aan het einde van ieder programma.

## 1 Programma 1 : Duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeleid

Binnen dit programma vallen de volgende programmaonderdelen:

- 1.1 Ruimtelijke ontwikkeling
- 1.2 Water

### I. Rapportage over afwijkingen begrotingsjaar 2017

Binnen het programma Duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeleid rapporteren wij de volgende afwijkingen:

#### 1.1 Ruimtelijke ontwikkeling

**Doel:** *Een integrale Omgevingsvisie met een lange termijnvisie voor Flevoland en doelen en prioriteiten voor de ruimtelijke economische ontwikkeling, zodat er een nieuwe basis ontstaat voor de ontwikkelkracht van de provincie.*

**Onderwerp:** **Uitwerking visie op wonen en op water**

**Afwijking:** De activiteit om als onderdeel van het omgevingsvisieproces, naast andere onderwerpen die tot ons takenpakket behoren, ook een visie op wonen en op water uit te werken (UP 1.1.3) wordt niet in 2017 afgerond. Er komen geen aparte uitwerkingen van een visie op wonen en op water in 2017. Deze activiteiten krijgen hun aandacht binnen de opgave Regionale Krachten (wonen) en binnen de technische en beleidsarme omzetting beleid en regelgeving fysieke leefomgeving (water).

**Onderwerp:** **Omgevingswet (1)**

**Afwijking:** Op 19 juli jl. hebben uw Staten de technische en beleidsarme omzetting beleid en regelgeving fysieke leefomgeving vastgesteld en daarvoor een bedrag beschikbaar gesteld van € 1,2 mln. incidenteel voor de periode 2017-2018 vanuit de stelpost Nieuw Beleid. Hierbij is uitgegaan van een globale verdeling tussen de twee jaren. De beleidsarme omzetting is een majeure operatie. Om dit proces goed te laten verlopen is een plan van aanpak opgesteld waarin is opgenomen dat uw Staten eind 2017 richtinggevende uitspraken zullen doen voor de omzetting. Gelet op de complexiteit van de materie, maar ook de breedte van het project (alle beleidsvelden in het fysieke domein) en de nadere detailplanning in de tijd is het noodzakelijk om een deel van het budget wat beschikbaar is gesteld voor 2017 door te schuiven naar 2018.

**Voorstel:** In verband met herprioritering van het budget voor de invoering van de omgevingswet € 200.000 van het budget 2017, via de reserve doorgeschoven activiteiten, over te hevelen naar 2018.

---

**Doel:** *We zijn zuinig omgegaan met ruimte op basis van de Ladder voor Duurzame Verstedelijking.*

**Onderwerp:** **Herstructurering Bedrijventerreinen (2)**

**Afwijking:** Bij de Perspectiefnota 2017-2021 is voor de uitvoering van de herstructurering bedrijventerreinen een bedrag van € 500.000 onttrokken aan het daarvoor bestaande oormerk in de reserve strategische projecten. Vooruitzicht was dat er in de loop van 2017 een aanvraag voor een zware revitalisering zou komen. Deze komt op zijn vroegst begin 2018 vanwege complicaties met eigendommen ter plaatse.

**Voorstel:** Voorgesteld wordt om de niet uitgegeven middelen op het budget herstructurering bedrijventerreinen voor 2017 ad € 500.000, via de reserve strategische projecten, over te hevelen naar 2018.



## 1.2 Water

**Doel:** *We werken samen met alle betrokkenen bij bodem en water aan behoud van bodemkwaliteit en een robuust watersysteem, zodanig dat er ruimte is voor ontwikkeling en dat de kwaliteiten van Flevoland worden beschermd.*

**Onderwerp:** Zoetwatermaatregelen IJsselmeergebied (3)

**Afwijking:** Via het Provinciefonds worden in 2017 en 2018 middelen (€ 42.000 per jaar) ontvangen met het oog op het uitvoeren van de zoetwatermaatregelen uit het Deltaplan Zoetwater. Doel is het verminderen van de huidige knelpunten in de zoetwatervoorziening en bijdragen aan het opvangen van mogelijke gevolgen van klimaatverandering. Voor de Zoetwaterregio IJsselmeer, waar Flevoland deel van uitmaakt, betreft het Proeftuin IJsselmeergebied (een bundeling van projecten van de provincies Noord-Holland, Flevoland, Friesland en Groningen). Voor Flevoland wordt het project Spaarwater (innovatieve drainage) uitgevoerd op twee locaties (Zeevolde en Nagele).

**Voorstel:** De extra middelen uit het Provinciefonds in te zetten voor het project het Proeftuin IJsselmeergebied.

## II. Effecten op de programmabegroting 2017

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijzigingen voor de Programmabegroting 2017. Deze wijzigingen zijn hierboven inhoudelijk toegelicht.

Programma 1: Ruimtelijke ontwikkeling en waterbeleid		<i>bedragen x € 1.000; -= voordeel</i>				
		2017	2018	2019	2020	2021
1.	Omgevingswet	-200	200	0	0	0
2.	Herstructurering bedrijventerreinen	-500	500	0	0	0
3.	Zoetwatermaatregelen	42	0	0	0	0
	<i>totaal</i>	<i>-658</i>	<i>700</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	mutatie reserve	700	-700	0	0	0
	mutatie begrotingssaldo	42	0	0	0	0

## Programma 2 : Landelijk gebied en natuur

Binnen dit programma vallen de volgende programmaonderdelen:

2.1 Leefbaarheid landelijk gebied

2.2 Natuur en landschap

### I. Rapportage over afwijkingen begrotingsjaar 2017

Binnen het programma Landelijk gebied en natuur rapporteren wij de volgende afwijkingen:

#### 2.1 Leefbaarheid landelijk gebied

**Doel:** *De agenda Vitaal Platteland is uitgewerkt, zodanig dat de vitaliteit van het landelijk gebied verbetert.*

**Onderwerp:** Fonds leefbaarheid landelijk gebied (1)

**Afwijking:** De uitvoeringskosten voor het fonds Leefbaarheid Landelijk Gebied zijn € 90.000 lager dan geraamd, doordat er geen externe fondsmanager is aangesteld, maar dit in eigen beheer is uitgevoerd. Dit leidt tot een lagere onttrekking van € 90.000 in 2017 aan de reserve strategische projecten, waarin de middelen voor het fonds Leefbaarheid Landelijk Gebied zijn opgenomen. Bij het vaststellen van de financiële kaders voor het fonds in uw Staten van 9 september 2016 is afgesproken dat eventuele onderuitputting op de uitvoeringskosten, zal worden ingezet bij de laatste tender in 2018/2019.

**Voorstel:** De geraamde uitvoeringskosten voor het fonds Leefbaarheid Landelijk Gebied verlagen met € 90.000 ten gunste van de reserve strategische projecten (oormerk fonds Leefbaarheid Landelijk Gebied)

#### 2.2 Natuur en landschap

**Doel:** *De natuurwaarden zijn behouden, de beleefbaarheid van natuurgebieden is toegenomen en de economische activiteiten in natuurgebieden ondersteunen een succesvol beheer zonder de natuurwaarden te bedreigen.*

**Onderwerp:** Faunafonds (2)

**Afwijking:** Met het in werking treden van de Wet natuurbescherming is het Faunafonds opgehouden te bestaan. Desondanks blijven de meeste taken van het Faunafonds bestaan. De provincies zijn vanaf 1 januari 2017 wettelijk verantwoordelijk geworden voor het verlenen van tegemoetkomingen in faunaschade. De uitvoering van deze taak, inclusief bezwaar en beroep, is door de provincies gemandateerd aan BIJ12. Vanwege de overgang naar BIJ12 zijn de middelen uit 2016 begin 2017 terugbetaald aan de provincies. Voor Flevoland ging het om € 105.000. Nu blijkt dat de kosten voor 2017 € 118.000 hoger uitvallen door onder andere extra kosten voor de overlopende dossiers uit 2016 en de incidentele verhoging van de uitvoeringskosten.

**Voorstel:** De terugbetaling over 2016 in te zetten om de extra incidentele kosten in 2017 mede te kunnen bekostigen.

**Onderwerp:** Natura 2000 (3)

**Afwijking:** Via het Provinciefonds zijn middelen ontvangen voor het realiseren van de Natura 2000-doelstellingen in de Lepelaars - en Oostvaardersplassen. Het gaat daarbij om het uitvoeren van de in de Natura 2000 beheerplannen opgenomen maatregelen. De werkzaamheden voor de Oostvaardersplassen zullen in 2017 bestaan uit onderzoek en monitoringsprojecten en de voorbereidingskosten voor de aanleg van de poelen en vispassages. De investeringen voor o.a. de moerasmaatregelen en de aanleg van de poelen en vispassages zullen eerder dan in 2018 starten. De in 2017 niet bestede middelen ad. € 400.000 zullen beschikbaar blijven in de reserve beheer en ontwikkeling natuur met als oormerk Natura 2000. In de meicirculaire 2017 van het Provinciefonds zijn extra middelen toegekend voor hydrologische maatregelen ad. € 24.000 voor 2017. Deze middelen zijn bestemd voor

activiteiten in de Natura 2000-gebieden en zullen worden betrokken bij bovengenoemde investeringen vanaf 2018.

**Voorstel:** De niet bestede middelen ad. € 424.000 voor Natura 2000 toe te voegen aan de reserve beheer en ontwikkeling natuur met als oormerk Natura 2000.

**Onderwerp:** Essentaksterfte (4)

**Afwijking:** Essen worden aangetast door de virusziekte essentaksterfte. Op termijn gaan de essen hierdoor dood. De es is een belangrijke boomsoort in Flevoland, die in sommige bosgebieden ruim 20% van de bosoppervlakte beslaat. In 2017 wordt in opdracht van de provincie een analyse van de situatie en het plan van aanpak in het kader van de essentaksterfte opgesteld. Hiervoor is een extern bureau ingeschakeld. In het najaar worden hiervan de uitkomsten verwacht. De vervolgacties die nodig zijn, om de schade voor Flevoland die door de schimmelziekte wordt veroorzaakt te beperken, zullen niet eerder dan in 2018 worden uitgevoerd. Hierdoor zal € 50.000 worden doorgeschoven naar 2018.

**Voorstel:** Een deel van het budget voor essentaksterfte ad € 50.000 door te schuiven naar 2018, via de reserve doorgeschoven activiteiten.

**Onderwerp:** Agrarisch Natuurbeheer (5)

**Afwijking:** In de meicirculaire 2017 van het Provinciefonds zijn vanaf 2017 structureel extra middelen toegevoegd (€ 213.000 per jaar) met het oog op de uitvoering van het Agrarisch Natuurbeheer en ten behoeve van kleine natuurbeheerders. Deze middelen worden in 2017 ingezet voor de transitie van het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer en een extra openstelling voor agrarisch natuurbeheer voor het agrarisch collectief.

**Voorstel:** De middelen ad € 213.000 in te zetten voor agrarisch natuurbeheer.

## II. Effecten op de programmabegroting 2017

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijzigingen voor de Programmabegroting 2017. Deze wijzigingen zijn hierboven toegelicht.

Programma 2: Landelijke gebied en natuur		<i>bedragen x € 1.000; -= voordeel</i>				
		2017	2018	2019	2020	2021
1.	Fonds leefbaarheid landelijk gebied	-90	0	0	0	0
2.	Faunafonds	105	0	0	0	0
	Afwikkelverschil Faunafonds	-105	0	0	0	0
3.	Natura 2000	-400	0	0	0	0
4.	Essentaksterfte	-50	50	0	0	0
5.	Agrarisch Natuurbeheer	213	0	0	0	0
	<i>totaal</i>	-327	50	0	0	0
	mutatie reserves	564	-50	0	0	0
	mutatie begrotingsaldo	236	0	0	0	0

## Programma 3 : Economie

Binnen dit programma vallen de volgende programmaonderdelen:

- 3.1 Ondernemerschap en groei
- 3.2 Recreatie en toerisme incl. gebiedspromotie

### I. Rapportage over afwijkingen begrotingsjaar 2017

Binnen het programma Economie zijn geen afwijkingen te rapporteren anders dan de vertraagde inzet van de middelen herstructurering bedrijventerreinen die reeds vermeld is onder 1.1 Ruimtelijke ontwikkeling.

## Programma 4 : Cultuur, samenleving en sport

Binnen dit programma vallen de volgende programmaonderdelen:

4.1 Cultuur

4.2 Samenleving en sport

### I. Rapportage over afwijkingen begrotingsjaar 2017

Binnen het programma Cultuur, samenleving en sport rapporteren wij de volgende afwijkingen:

#### 4.1 Cultuur

- Doel:** *Er is een aantrekkelijke promotie en versterking van de Flevolandse culturele kracht en identiteit.*
- Onderwerp:** Monumenten en archeologie (1)  
**Afwijking:** De ontwikkeling van de erfgoedvisie wordt gekoppeld aan de opgave het Verhaal van Flevoland. De startnotitie voor deze opgave zal in november 2017 aan u worden voorgelegd. Er is voor de ontwikkeling van de erfgoedvisie € 125.000 beschikbaar gesteld, daarvan schuiven we € 85.000 door naar 2018. De andere € 40.000 wordt gebruikt om nog in 2017 voorbereidingen te treffen.
- Voorstel:** Van de middelen voor de ontwikkeling van de erfgoedvisie € 85.000, via de reserve strategische projecten, door te schuiven naar 2018.
- Onderwerp:** Cultureel Evenement Cultuur & Techniek (2)  
**Afwijking:** We willen het cultureel evenement Cultuur & Techniek aan laten sluiten bij de viering van 100 jaar Zuiderzeewet in 2018.
- Voorstel:** De middelen voor het cultureel evenement ad € 150.000, via de reserve strategische projecten, door te schuiven naar 2018.
- Onderwerp:** Cultuureducatie Voortgezet Onderwijs (3)  
**Afwijking:** De uitvoerende organisatie (FleCK) betreft d.m.v. co-creatie de VMBO scholen bij het ontwerpen van het programma voor cultuureducatie in het Voortgezet Onderwijs. Dat kost meer tijd voorzien aangezien het onderwijs haar eigen dynamiek kent. Dit najaar wordt u door middel van een presentatie/beeldvormende ronde over dit onderwerp geïnformeerd.
- Voorstel:** De middelen voor cultuureducatie VO ad € 100.000, via de reserve doorgeschoven activiteiten, door te schuiven naar 2018.
- Onderwerp:** Monitoring cultuurbeleid (4)  
**Afwijking:** In 2017 wordt de cultuurmonitor samengesteld. Daarbij wordt geïnvesteerd in een kwalitatief hoogwaardige monitor. Naar verwachting is deze in het najaar klaar. De praktijk wijst uit dat uitvoering van de meting in de laatste maanden van het jaar niet zinvol is. Een deel van het budget ad. € 31.000 wordt daarom gebruikt voor opstart van de metingen in het voorjaar 2018.
- Voorstel:** Van de middelen voor monitoring € 31.000, via de reserve strategische projecten, door te schuiven naar 2018.
- Onderwerp:** Werelderfgoed Schokland (5)  
**Afwijking:** Voor het proces om te komen tot een betekenisvolle verbinding tussen het nieuwe natuurgebied, het werelderfgoedcentrum en de toeristisch-recreatieve voorzieningen op en bij Schokland is € 50.000 nodig in 2017. In 2017 zal een belangrijke stap worden gezet die zal leiden tot het tekenen van de realisatieovereenkomst voor het project Nieuwe Natuur Schokland, dat beoogt de archeologische waarden in het zuidelijk duingebied van Schokland te beschermen. Voor de voorbereiding hiervan, waaronder het opstellen van de (concept) overeenkomst, afstemming met partners, deelnemen in de projectgroep en het

bewerkstelligen c.q. borgen van financiële bijdragen vanuit partners zijn extra proceskosten noodzakelijk. Bij de Perspectiefnota 2016-2020 is hiervoor reeds € 50.000 per jaar geormerkt binnen de stelpost Nieuw Beleid voor de periode 2016-2020. Voor het proces bij Schokland is in 2017 € 50.000 nodig. Dit wordt gedekt uit het oormerk binnen de stelpost Nieuw Beleid.

**Voorstel:**

**Doel:**

*De Stichting Erfgoedpark Batavialand (Batavialand) wordt gerealiseerd op basis van een goede businesscase, hierdoor groeit de bekendheid van de Flevolandse geschiedenis en daarmee het draagvlak voor behoud en versterking van het Flevolandse culturele erfgoed.*

**Onderwerp:**

Archeologisch depot (6)

**Afwijking:**

Bij de besluitvorming rondom de ontvlechting van Nieuw Land Erfgoedcentrum en Erfgoedpark Batavialand is besloten om het beheer van het provinciaal depot van bodemvondsten onder te brengen bij Batavialand. Hiervoor is tevens een extra investeringsimpuls ten behoeve van digitalisering, personele capaciteit en de vervanging/uitbreiding van middelen en materialen beschikbaar gesteld. Verwacht werd dat dit volledig in 2017 zou worden uitgevoerd, echter omdat de ingangsdatum van de ontvlechting is verschoven naar 1 juli 2017 wordt een deel van de investeringen ad. € 160.000 in 2018 uitgevoerd.

**Voorstel:**

Een deel van de middelen voor de investeringsimpuls ten behoeve van het archeologische depot ad € 160.000 wordt, via de reserve doorgeschoven activiteiten, overgeheveld naar 2018.

## II. Effecten op de programmabegroting 2017

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijzigingen voor de Programmabegroting 2017. Deze wijzigingen zijn hierboven toegelicht.

Programma 4: Cultuur, samenleving en sport		bedragen x € 1.000; -= voordeel				
		2017	2018	2019	2020	2021
1.	Monumenten en archeologie	-85	85	0	0	0
2.	Cultureel evenement	-150	150	0	0	0
3.	Cultuurpart./-educatie met kwaliteit	-100	100	0	0	0
4.	Monitoring cultuurbeleid	-31	31	0	0	0
5.	Werelderfgoed Schokland	50	0	0	0	0
6.	Provinciaal archeologisch depot	-160	160	0	0	0
	<i>totaal</i>	-476	526	0	0	0
	mutatie reserves	526	-526	0	0	0
	mutatie begrotingssaldo	50	0	0	0	0

## Programma 5 : Energie, milieu en klimaat

Binnen dit programma vallen de volgende programmaonderdelen:

5.1 Milieu incl. omgevingsdiensten

5.2 Energie en klimaat

### I. Rapportage over afwijkingen begrotingsjaar 2017

Binnen het programma Energie, milieu en klimaat rapporteren wij de volgende afwijking:

#### 5.2 Energie en klimaat

**Doel:** *Er zijn stappen gezet op weg naar energieneutraliteit in 2030 en de stimuleringsregeling voor hernieuwbare energie voorziet aantoonbaar in een behoefte.*

**Onderwerp:** Energieagenda

**Afwijking:** In 2017 worden de voorbereidingen getroffen voor de Energieagenda met partijen in de regio. Dit proces is al in gang gezet in de eerste en tweede fase van het Omgevingsvisieproces. Het is gegrondvest in de gedachte dat we samen werken aan Flevoland, wederkerig en op die manier het verschil weten te maken. De agenda bevat de gezamenlijke ambitie, beschrijft koerslijnen, formuleert processtappen en benoemt projecten. Het vaststellen van de agenda wordt niet gehaald in 2017.

### II. Effecten op de programmabegroting 2017

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij geen begrotingswijzigingen voor de Programmabegroting 2017.

## Programma 6 : Mobiliteit

Binnen dit programma vallen de volgende programmaonderdelen:

- 6.1 Openbaar vervoer
- 6.2 Mobiliteitsbeleid
- 6.3 Nieuwe infrastructuur
- 6.4 Bestaande infrastructuur

### I. Rapportage over afwijkingen begrotingsjaar 2017

Binnen het programma Mobiliteit rapporteren wij de volgende afwijkingen:

#### 6.2 Mobiliteitsbeleid

**Doel:** *De verkeersveiligheid is verbeterd.*

**Onderwerp:** MRA-E en Smart Mobility (1 en 2)

**Afwijking:** Het samenwerkingsverband MRA-E heeft eind 2016 haar werkprogramma voor 2017 vastgesteld. Hierin werd van alle partners een extra investeringsbijdrage gevraagd in het kader van de Europese aanbesteding en het plaatsen van laadpalen voor elektrisch vervoer. In de Perspectiefnota 2017-2021 was hiervoor € 100.000 opgenomen. Uit de Europese aanbesteding blijkt dat de markt nu minder ondersteuning nodig heeft bij plaatsen van elektrische laadpalen en dit dossier zelf oppakt. Hierdoor kunnen de begrote pilots binnen de reguliere budgetten uitgevoerd worden en is het eerder gevraagde budget voor investeringen in 2017 niet nodig. Wel is een bijdrage aan het kennisinstituut Laadinfrastructuur gewenst.

In 2017 is een opdracht verleend voor het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek naar een testcentrum voor zelfrijdende en connected voertuigen op of in de omgeving van Lelystad Business Park. Deze opdracht loopt door tot en met maart 2018. Om deze reden is het voorstel om € 60.000 van het geraamde bedrag voor Smart Mobility door te schuiven naar 2018.

**Voorstel:** Een deel van de niet bestede middelen voor MRA-E ad € 70.000 te laten vrijvallen ten gunste van het begrotingsaldo.

De niet bestede middelen 2017 voor Smart Mobility ad € 60.000, via de reserve doorgeschoven activiteiten, door te schuiven naar 2018.

---

**Doel:** *De verbetering in de bereikbaarheid van Flevokust, de luchthaven en de maritieme servicehaven is gerealiseerd en of voorbereid.*

**Onderwerp:** Regiefunctie ontsluiting luchthaven (3)

**Afwijking:** Het begeleiden van het proces met de samenwerkingspartners is efficiënt ingevuld. Hierdoor is er minder inzet van een externe procesbegeleider nodig, waar in de begroting juist rekening was gehouden met meer inzet. Hierdoor kan € 50.000 afgeraamd worden.

**Voorstel:** In verband met lagere kosten € 50.000 minder te onttrekken aan de reserve strategische projecten (oormerk regiefunctie luchthaven).

---

**Doel:** *De knelpunten in de bereikbaarheid van Flevoland zijn in 2019 allen opgelost of er zijn voorbereidingen getroffen voor het oplossen ervan.*

**Onderwerp:** Verbeteren bereikbaarheid Oostrand (4)

**Afwijking:** In 2017 is de bestaande situatie rondom de bereikbaarheid van de Oostrand in kaart gebracht. Hierbij zijn bij de grote evenementen zoals 'Opwekking', 'Defqon', 'Lowlands' en later in 2017 ook tijdens de Walibi's 'Halloween Frightnights' metingen uitgevoerd op gebied van doorstroming, interviews gehouden met reizigers en organisatoren. Met deze onderzoeken zijn de knelpunten voor de doorstroming rondom de Oostrand in kaart gebracht. Eind 2017 en begin 2018 zullen de verschillende oplossingsrichtingen worden geïdentificeerd. Dit kunnen zowel fysieke maatregelen zijn, maar ook 'softwarematige



oplossingen', zoals apps en campagnes, die in samenwerking met derden zullen worden ontwikkeld. De beoogde uitvoering van maatregelen zal worden gestart in 2018 en lopen door in 2019 en wijken daarmee af van de raming in de begroting 2017. In de begroting is € 500.000 geraamd voor het verbeteren van de bereikbaarheid Oostrand. In 2017 zijn de verwachte uitgaven € 30.000. Om voortgang te houden in 2018 is het voorstel om € 250.000 voor 2018 bij te ramen voor investeringen en € 70.000 voor proceskosten en kleine campagnes. De overige middelen ad € 150.000 blijven geoormerkt binnen de reserve strategische projecten voor dit doel.

**Voorstel:** Van de middelen bereikbaarheid Oostrand € 470.000 in 2017 af te ramen en hiervan, via de reserve strategische projecten (oormerk Oostrand), € 320.000 door te schuiven naar 2018.

### 6.3 Nieuwe infrastructuur

**Doel:** *De oplossing van de knelpunten in de bereikbaarheid van Flevoland wordt voorbereid, zodanig dat in 2019 alle knelpunten opgelost zijn of de voorbereidingen voor het oplossen ervan zijn afgerond (en de realisatie kan beginnen).*

**Onderwerp:** Voorbereiding en uitvoering Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (PMIRT)

**Afwijking:** Vervanging en uitbreiding van provinciale Infrastructuur krijgt gestalte via negen grote projecten, te weten:

- Passage Dronten
- Baanverdubbeling Waterlandseweg
- Fietsbrug Waterlandseweg
- Infrastructuur Lelystad Airport
- Capaciteitsuitbreiding Hogering Almere
- N307 Roggebot-Kampen
- Verdubbeling Gooiseweg fase 3
- Ombouw Ganzenweg/Knardijk
- Groot Onderhoud Bruggen en Sluizen

Vanwege de omvang van deze projecten en het daaraan gekoppelde risico-gestuurd werken, ontvangen uw Staten van deze projecten op reguliere basis separate voortgangsrapportages. Ten opzichte van de begroting lopen de projecten Waterlandseweg baanverdubbeling en Fietsbrug Waterlandseweg vertraging op. De vertraging bij de Waterlandseweg baanverdubbeling is het gevolg van een uitvoeringsfout van de aannemer waardoor de oplevering is doorgeschoven naar het 1<sup>e</sup> kwartaal 2018. De Fietsbrug Waterlandseweg heeft een langere doorlooptijd dan eerder was voorzien. Er bleek meer tijd nodig om de aanbesteding goed te laten aansluiten op de financiële en inhoudelijke kaders.

### 6.4 Bestaande infrastructuur

**Doel:** *De instandhouding van bestaande provinciale infrastructuur op de afgesproken kwaliteitsniveaus, zodanig dat vlot en veilig verkeer op alle provinciale wegen en vaarwegen mogelijk is.*

**Onderwerp:** Uitvoering projecten Meerjarenprogramma Beheer en Vervanging Infrastructuur (MBVI) (5)

**Afwijking:** Om inzicht te geven in de ontwikkeling van infrastructuurprojecten is de Voortgangsrapportage Regioprojecten (VGR) INFRA als bijlage toegevoegd aan deze zomernota. De VGR geeft de stand van zaken weer van de 21 regioprojecten die in 2017 worden gerealiseerd. Tevens wordt toegelicht hoe in de komende jaren 50 projecten op een evenwichtige wijze voor de drie regio's zijn geprogrammeerd. De rapportage laat zien dat 17 projecten in 2017 conform de afspraken in het MBVI / p-MIRT uitgevoerd worden. Inherent aan het dynamische proces van infrastructuur ontwikkeling zijn er vier projecten die afwijken qua planning:

- Van het project 16104 Nagelerweg, dat was geprogrammeerd voor 2016, is fase 3 in 2017 gerealiseerd zoals gemeld in de Zomernota 2016.
- De projecten 18106 duiker Urkerweg, en 18128 Carpoolplaats Hannie Schaftweg worden in verband met de vele projecten in het programma 2018/2019 in Flevoland noord en de daarbij verwachte overlast al in 2017 gerealiseerd.
- Het project 17128 Larserpad verschuift van 2017 naar 2018. Dit komt door aanvullende wensen vanuit OMALA en vanwege het verzoek van de bewoners (CdO/LTO) om het project in een andere periode uit te voeren in verband met de oogstperiode.

#### Dienstautos's (6)

Op basis van actuele inzichten blijkt dat we vanaf 2006 een verkeerd fiscaal tarief hebben gehanteerd voor de pick-up dienstwagens. De zogenaamde grijze kentekens met ondernemersvrijstelling zijn alleen van toepassing wanneer voertuigen worden gebruikt voor BTW belaste prestatie. Voorbeelden hiervan zijn beheer/onderhoud begraafplaatsen voor gemeenten en milieu inspecties uitgevoerd door de OFGV. De provincie Flevoland gebruikt de pick-ups niet voor BTW belaste prestaties en kan derhalve geen gebruik maken van de vrijstelling. Om het verkeerd gehanteerde tarief te corrigeren is contact opgenomen met de leasemaatschappij en de belastingdienst. De kosten voor de naheffing bedragen maximaal € 320.000 en zullen ten laste van het begrotingsaldo worden gebracht. De toekomstige effecten zijn verwerkt in de Programmabegroting 2018.

#### Kredietmutaties

Schokkerringweg - binnen het project wordt een aantal werkzaamheden voor de gemeente Noordoostpolder uitgevoerd. De gemeente zal deze werkzaamheden ad € 88.000 vergoeden. Hierdoor hogen we het krediet zowel aan de baten als lastenkant op.

Urkervaart - de POP3 subsidie is toegekend. Voor de Urkervaart bedraagt de subsidie € 866.000 wat we ophogen aan zowel de baten als de lastenkant van het krediet.

#### Voorstel:

De kosten voor de naheffing dienstauto's ad €320.000 ten laste van het begrotingsaldo brengen.

Aanvullende kredietbesluiten te nemen tot een totaalbedrag van € 954.000 in verband met bijdragen van derden voor infrastructurele projecten.

## II. Effecten op de programmabegroting 2017

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijzigingen voor de Programmabegroting 2017. Deze wijzigingen zijn hierboven toegelicht.

Programma 6: Mobiliteit		<i>bedragen x € 1.000; -= voordeel</i>				
		2017	2018	2019	2020	2021
1.	Organisatiekosten PBM	-70	0	0	0	0
2.	Smart Mobility	-60	60	0	0	0
3.	Regiefunctie ontsluiting luchthaven	-50	0	0	0	0
4.	Oostrand	-470	320	0	0	0
5.	Kapitaallasten roerende goederen	-5	0	0	0	0
6.	Kosten dienstauto's	320	0	0	0	0
	<i>totaal</i>	<i>-335</i>	<i>380</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	mutatie reserves	580	-380	0	0	0
	mutatie begrotingsaldo	245	0	0	0	0

## Programma 7 : Gebiedsontwikkeling

Binnen dit programma vallen de volgende programmaonderdelen:

- 7.1 Noordelijk Flevoland
- 7.2 Midden Flevoland
- 7.3 Zuidelijk Flevoland
- 7.4 Nieuwe Natuur

### I. Rapportage over afwijkingen begrotingsjaar 2017

Binnen het programma Gebiedsontwikkeling rapporteren wij de volgende afwijkingen:

#### 7.2 Midden Flevoland

**Doel:** *De luchthaven Amsterdam Lelystad Airport is operationeel; de faciliteiten en de benodigde infrastructuur zijn gereed.*

**Onderwerp:** Amsterdam Lelystad Airport (1)  
**Afwijking:** Het budget voor procesgelden wordt voornamelijk ingezet voor ondersteuning en onderzoeken in relatie tot de luchthaven, waaronder onze deelname aan de Omgevingsraad Schiphol. Door de intensivering van activiteiten rondom Amsterdam Lelystad Airport vindt ook de besteding van het procesgeld sneller plaats. Het budget voor de betreffende procesgelden wordt jaarlijks vanuit de reserve procesgelden gebiedsontwikkeling beschikbaar gesteld. Daarbij wordt 75% van de verwachte jaarlijkse behoefte daadwerkelijk in de begroting opgenomen, te weten €112.000 in 2017.

**Voorstel:** Voor 2017 blijkt dat het begrote bedrag niet toereikend zal zijn en wordt voorgesteld de resterende 25% ad € 38.000, via de reserve procesgelden gebiedsontwikkeling, beschikbaar te stellen.

**Onderwerp:** Luchthavenfonds (2)  
**Afwijking:** Begin 2017 is besloten om vanuit de reserve Zuiderzeelijngelden (ZZL/Noord) een bedrag van € 550.000 beschikbaar te stellen voor het luchthavenfonds dat in de komende 3 jaar tot bestedingen zal leiden. Het luchthavenfonds is bedoeld om initiatieven te stimuleren die leiden tot vergroting van de mate van duurzaamheid van de luchthaven, versterking van de economische netwerkvorming en verbetering van de leefbaarheid. Omdat de bedragen in de vorm van bijdragen (of subsidies) beschikbaar worden gesteld zijn we afhankelijk van derden voor de timing en de omvang van de besteding. Op basis van de huidige verzoeken tot bijdragen blijkt dat niet het volledige budget in 2017 ad € 400.000 uitgegeven zal worden, maar dat er een uitloop naar 2018 en 2019 zal zijn.

**Voorstel:** Van de middelen Luchthavenfonds € 400.000 in 2017 af te ramen en hiervan, via de reserve ZZL/Noord (oormerk Luchthavenfonds), € 300.000 door te schuiven naar 2018. De overige middelen ad € 100.000 blijven geormerkt binnen de reserve ZZL/Noord voor dit doel.

### II. Effecten op de programmabegroting 2017

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijzigingen voor de Programmabegroting 2017. Deze wijzigingen zijn hierboven toegelicht.

Programma 7: Gebiedsontwikkeling		<i>bedragen x € 1.000; -= voordeel</i>				
		2017	2018	2019	2020	2021
1.	Amsterdam Lelystad Airport	38	0	0	0	0
2.	Luchthavenfonds	-400	300	0	0	0
	<i>totaal</i>	<i>-363</i>	<i>300</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	mutatie reserves	363	-300	0	0	0
	mutatie begrotingssaldo	0	0	0	0	0

## Programma 8 : Kwaliteit openbaar bestuur

Binnen dit programma vallen de volgende programmaonderdelen:

- 8.1 (Inter)nationale samenwerking en bestuurlijke positionering
- 8.2 Bestuurszaken
- 8.3 Algemene dekkingsmiddelen
- 8.4 Onvoorzien en stelposten
- 8.5 Bedrijfsvoering
- 8.6 Reserves

### I. Rapportage over afwijkingen begrotingsjaar 2017

Binnen het programma Kwaliteit openbaar bestuur rapporteren wij de volgende afwijkingen:

#### 8.1 (Inter)nationale samenwerking en bestuurlijke positionering

**Doel:** *Flevoland benut de mogelijkheden van Europese structuurfondsen.*

**Onderwerp:** Cofinanciering Kansen voor West en Interreg (1)

**Afwijkingen:** De cofinancieringsbijdragen en projectlasten voor Kansen voor West worden gefinancierd vanuit de reserve Cofinanciering EU-projecten 14-20. De budgetten zijn in de begroting opgenomen op basis van een jaarlijks gelijk bedrag. Voor de omvang en het tempo van de besteding van de cofinanciering zijn wij echter afhankelijk van derden, omdat de bijdragen zijn gebaseerd op de projectlasten van de subsidieontvangers. Op basis van de voortgang van de projecten binnen Kansen voor West en Interreg verwachten wij dat van de begrote budgetten voor cofinanciering en projectlasten circa € 799.000 niet zal worden benut.

**Voorstel:** Van de beschikbare middelen voor cofinanciering Interreg en Kansen voor West € 799.000 af te ramen en beschikbaar te houden voor de komende jaren, binnen de reserve Cofinanciering EU-projecten 14-20.

**Onderwerp:** Cofinanciering POP3 (2)

**Afwijkingen:** De cofinancieringsbijdrage POP3 is in de begroting opgenomen op basis van een gemiddeld verwacht volume, namelijk € 430.000 per jaar. Voor de omvang en het tempo van de besteding van deze middelen zijn wij afhankelijk van derden. De subsidieontvangers dienen namelijk eerst de projecten uit te voeren en te verantwoorden, waarna uitbetaling van de subsidie plaatsvindt door het RVO. Op basis van de voortgang van die projecten en de gedeclareerde bedragen zullen wij de cofinancieringsbijdrage leveren. In 2017 verwachten wij dat de begrote cofinanciering niet volledig benodigd is. Wij hebben een inschatting gemaakt van de totale cofinancieringsbijdrage voor dit jaar en verwachten dat het benodigde budget voor cofinanciering € 150.000 zal bedragen.

**Voorstel:** Van de beschikbare middelen voor cofinanciering POP3 € 280.000 af te ramen en beschikbaar te houden voor de komende jaren, binnen de reserve p-MJP/POP. Er is namelijk alleen sprake van een verschuiving in tijd, de verplichting tot cofinanciering blijft bestaan.

---

**Doel:** *Een versterkte effectiviteit van het openbaar bestuur.*

**Onderwerp:** Onderzoek art.217A Provinciewet (3)

**Afwijkingen:** De rapportage over het onderzoek dat in 2016 is uitgevoerd naar de samenwerkingsrelatie tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten is dit jaar nog onderwerp van bespreking. In de tweede helft van 2017 ontstaat ruimte om een nieuw onderzoek ter hand te nemen. Ingeschat wordt dat hiervoor minder externe inzet nodig is dan geraamd.

**Voorstel:** Van de beschikbare middelen kan € 20.000 worden afgeraamd ten gunste van het begrotingsaldo.

### 8.3 Algemene dekkingsmiddelen

**Doel:** *Een solide financieel beleid en een efficiënte begroting.*

**Onderwerp:** **Provinciefondsuitkering (4)**

**Afwijkingen:** Op basis van de meicirculaire 2017 zal de Provinciefondsuitkering over 2017 € 175.000 lager uitvallen dan begroot. Dit bedrag is het saldo van:

- a. de actualisatie van de berekeningsgegevens over 2017;
- b. de verwerking in de uitkering 2017 van nacalculaties van het accres en het BTW compensatiefonds over het jaar 2016;
- c. mutaties in decentralisatie-uitkeringen voor 2017.

De decentralisatie-uitkeringen als bedoeld onder a. nemen toe met een bedrag van € 279.000, welk bedrag zal worden ingezet voor de taakvelden waardoor deze bedoeld zijn (onder meer agrarisch natuurbeheer en zoetwatermaatregelen). Deze mutaties zijn bij de desbetreffende begrotingsonderdelen vermeld. Dit betekent dat het netto begrotingseffect € 454.000 nadelig bedraagt.

Daarnaast is er sprake van een nacalculatie van de uitkering over 2016 op basis van de werkelijke belastingcapaciteit. Dit leidt tot een voordelig afwikkelingsverschil ten opzichte van de jaarrekening 2016 van € 176.000.

Het netto budgettair effect van bovengenoemde mutaties in het Provinciefonds is derhalve € 278.000 nadelig.

**Voorstel:** De raming van de Provinciefondsuitkering over 2017 aan te passen aan de meicirculaire 2017 en het netto nadeel van € 278.000 ten laste te brengen van het begrotingsaldo.

**Onderwerp:** **Opcenten motorrijtuigenbelasting (5)**

**Afwijkingen:** In de Perspectiefnota 2017-2021 was aangegeven dat er, als gevolg van de overname van een autoleasebedrijf, sprake is van een toename van het aantal belastingplichtige voertuigen in onze provincie. Het budgettair effect hiervan (€ 15 mln. per jaar) was verwerkt in de Perspectiefnota, waarbij voor 2017 rekening was gehouden met een iets lagere opbrengst (€ 14 mln.) als gevolg van een mogelijke time-lag in de ontvangsten. In de praktijk heeft deze time-lag zich niet voorgedaan. Hierdoor is er in 2017 incidenteel sprake van extra inkomsten van € 1 mln.

Daarnaast blijkt uit het van het CBM ontvangen voertuigenoverzicht per 1 juli 2017 dat er sprake is van een groei van het aantal belastbare voertuigen ten opzichte van 1 januari 2017 met ruim 2%. Dit heeft een extra (structurele) inkomst van circa € 1,5 mln. tot gevolg. Wij anticiperen daarbij niet op een eventuele groei of krimp in de tweede helft van dit jaar.

**Voorstel:** Voorgesteld wordt om de raming voor de opbrengst uit de opcenten MRB voor 2017 te verhogen met € 2.500.000 tot € 69.268.000 ten gunste van het begrotingsaldo.

**Onderwerp:** **Dividend BNG over jaar 2016 (6)**

**Afwijkingen:** Over het boekjaar 2016 zijn de nettowinst en het dividend van de BNG hoger dan over het voorgaand jaar. De in 2017 ontvangen dividend uitkering voor Flevoland bedraagt € 123.000, wat een verhoging met € 80.000 is ten opzichte van de huidige raming. Vanuit het voorzichtigheidsbeginsel beschouwen we deze verhoging als incidenteel.

**Voorstel:** Het BNG dividend met € 80.000 te verhogen ten gunste van het begrotingsaldo.

### 8.4 Onvoorzien en stelposten

**Doel:** *n. v. t*

**Onderwerp:** **Onvoorzien (7)**

**Afwijkingen:** De post voor onvoorzien uitgaven kent jaarlijks een omvang van € 150.000. Hiervan is dit jaar nog geen gebruik gemaakt. Ook in voorgaande jaren is deze post niet nodig gebleken. In de praktijk blijkt dat er voldoende andere dekkingsmogelijkheden zijn, zodat een beroep op de post onvoorzien achterwege kan blijven.

**Voorstel:** Voorgesteld wordt om de post onvoorzien voor 2017 met € 150.000 af te ramen tot nihil ten gunste van het begrotingsaldo.

- Onderwerp:** Stelpost loon en prijscompensatie (8)  
**Afwijkingen:** Medio 2017 is een nieuwe CAO provincies afgesloten voor de jaren 2017 en 2018. Onderdeel van deze CAO is een structurele loonsverhoging van 2% per 1 juli 2017 en een eenmalige uitkering van € 500 bruto op 1 september 2017 naar rato van het dienstverband. Het gevolg hiervan is een verhoging van de begrote salarislasten ad € 542.000 welke wordt gedekt uit de hiervoor bestemde stelpost loon- en prijsontwikkeling. Ook is een salarisverhoging van nog eens 1,3% per 1 januari 2018 overeengekomen. Deze laatste is meegenomen in de begroting 2018.
- Voorstel:** De stelpost loon- en prijsontwikkeling ter hoogte van € 542.000 wordt ingezet ter dekking van de hogere begrote salarislasten, als gevolg van loonstijgingen door het afsluiten van een nieuwe CAO provincies.
- Onderwerp:** Stelpost Nieuw Beleid (9)  
**Afwijkingen:** De omvang van de stelpost Nieuw Beleid bedraagt voor 2017 tot aan de Zomernota 2017 € 2.883.000. In deze Zomernota treft u een voorstel aan om voor een bedrag van € 50.000 beslag op deze post te leggen ten behoeve van Werelderfgoed Schokland. Naar verwachting zal dit jaar verder niet of nauwelijks nog een beroep op deze stelpost worden gedaan. Daarom wordt voorgesteld de stelpost Nieuw Beleid af te ramen met € 2,7 mln. ten gunste van het begrotingsaldo.
- Voorstel:** Voorgesteld wordt om de post Nieuw Beleid voor 2017 af te ramen met € 2,7 mln. ten gunste van het begrotingsaldo.
- Onderwerp:** Stelpost onzekerheden Perspectiefnota  
**Afwijkingen:** Op deze stelpost is (na een actualisatie in de Perspectiefnota 2017-2021) nog € 400.000 beschikbaar, gebaseerd op 0,25% van de begrotingsomvang. Bij het opstellen van deze Zomernota was de septembercirculaire Provinciefonds nog niet verschenen. Omdat hierin naar verwachting een bijstelling van de accessen zal zijn opgenomen alsmede een herberekening van de uitkering uit het BTW compensatiefonds, hebben wij deze stelpost gehandhaafd met het oog op eventuele tegenvallende uitkomsten van de septembercirculaire. Voor het overige zijn er naar huidige inzichten geen onzekerheden die een mogelijk beroep op deze stelpost noodzakelijk maken.
- Onderwerp:** Stelpost af te dragen vennootschapsbelasting (10)  
**Afwijkingen:** Omdat in 2017 geen materiele ondernemingsactiviteiten zijn uitgevoerd die onderworpen zijn aan vennootschapsbelasting kan de stelpost voor het jaar 2017 ad € 50.000 volledig worden afgeraamd.
- Voorstel:** Voorgesteld om deze post voor 2017 af te ramen naar nihil ten gunste van het begrotingsaldo.

## 8.5 Bedrijfsvoering

**Doel:** *n.v.t*

**Onderwerp:** Beter ramen binnen het programmaonderdeel Personeel en organisatie  
**Afwijkingen:** Medio 2017 is een nieuwe CAO provincies afgesloten. De CAO vergroot op een aantal onderdelen de keuzeruimte voor medewerkers over de jaargrenzen heen, waardoor een aantal posten binnen het product personeel een jaar-overstijgend karakter heeft gekregen of een programmatische aanpak over de jaargrenzen heen vereist. Om de noodzakelijke flexibiliteit te kunnen bieden wordt voorgesteld een bestemmingsreserve in te richten, waarbij de overschotten/tekorten op de personele budgetten voor: medewerkerontwikkeling, management development traject, duurzame inzetbaarheid en mobiliteit, en stelpost versterking organisatie bij de jaarrekening worden toegevoegd of onttrokken aan deze reserve. Deze bredere inzet van budgetten maakt een meer programmatische aansturing mogelijk, waardoor de budgetten beter worden benut en tijdelijk extra personeelslasten beter kunnen worden opgevangen. Daardoor kan de directie voor wat betreft de personele budgetten beter inhoud geven

aan haar verantwoordelijkheid om de bedrijfsvoering binnen de bestaande budgetten uit te voeren. De omvang van deze reserve wordt per bestuursperiode vastgesteld. Deze aanpak past ook in de ambitie om het 'voorspellend vermogen' van de begroting te verbeteren. Om praktische redenen wordt voorgesteld de bestaande reserve personele frictiekosten hiervoor te benutten, de reikwijdte daarvan te verruimen en de naam van de reserve te wijzigen in 'reserve Personeel'.

**Voorstel:** De doelstelling van de reserve Personele frictiekosten te verruimen en te hernoemen naar reserve Personeel. Bij het opmaken van de jaarrekening zal de eventuele onderbesteding op de hierboven genoemde vier begrotingsposten worden toegevoegd aan deze reserve.

**Onderwerp:** **Uitwerking meerjarige bedrijfsprojecten (11 en 12)**

**Afwijkingen:** In de reserve doorgeschoven activiteiten was ruim € 0,22 mln. beschikbaar voor doorlopende projecten op het gebied van facilitaire zaken. Deze middelen blijken niet benodigd in 2017 en vallen derhalve vrij. Daarnaast zijn bij de Perspectiefnota 2016-2020 middelen beschikbaar gesteld voor het project herhuisvesting. Destijds was voorzien dat de uitvoering hiervan in 2017 zou plaatsvinden. Het project is inmiddels gestart maar kent een doorloop in 2018. Hierdoor zal in 2017 € 0,5 mln. minder ingezet worden. Verder zullen enkele lopende projecten ad € 0,1 mln. doorschuiven naar 2018.

**Voorstel:** Een bedrag van € 0,22 mln. binnen de reserve doorgeschoven activiteiten vrij te laten vallen ten gunste van het begrotingssaldo.

De niet bestede middelen voor huisvesting en lopende projecten ad € 0,6 mln, via de reserve doorgeschoven activiteiten in te kunnen zetten in 2018.

**Onderwerp:** **Huuropbrengsten NLE (13)**

**Afwijkingen:** Bij besluitvorming rond de overname van het NLE was van een overnamedatum van 1 januari 2017 uitgegaan. In de praktijk zijn de panden per 1 juli 2017 overgenomen. Hierdoor worden naar schatting slechts de helft van de geraamde huuropbrengsten in 2017 gerealiseerd, te weten € 0,3 mln. De totale baten over de gehele verhuurperiode blijven overigens gelijk. Hiertegenover staat een voordeel van circa € 0,1 mln. door vrijvallende kapitaallasten in 2017. Per saldo is door de latere overname van het NLE sprake van een nadeel van € 0,2 mln. in 2017.

**Voorstel:** Het eenmalige nadeel in 2017 van € 0,2 mln., door de latere overname van het NLE, ten laste te brengen van het begrotingssaldo.

## 8.6 Reserves

**Doel:** *n.v.t.*

**Onderwerp:** **Mutaties i.v.m. voortgang investeringen PMIRT**

Bij het opstellen van het PMIRT 2018-2022 is er opnieuw gekeken naar de planning van de projecten en wat de jaarlijkse kosten zijn die de provincie gaat maken. Dit is ook gebeurd voor het jaar 2017. Via afzonderlijke voortgangsrapportages bent u reeds geïnformeerd over de voortgang van de grote projecten. Op basis van de actuele planning en voortgang blijkt dat een deel van de geraamde investeringsuitgaven voor 2017 niet in 2017 wordt gerealiseerd, maar dat deze kosten in de komende jaren zullen worden gemaakt. Het gaat daarbij om een bedrag van circa € 3 mln. Dit heeft geen effecten op het begrotingssaldo, omdat het een verschuiving betreft tussen de bestemmingsreserves 'mobiliteit' en 'dekking afschrijvingslasten' (lagere onttrekking mobiliteit a € 3 mln en lagere storting dekking afschrijvingslasten a € 3 mln, per saldo neutraal).

**Onderwerp:** **Opheffen reserve Infrafonds en aanpassing afschrijvingsmethodiek (14)**

Op 18 juli 2017 bent u reeds via de notitie 'investeren en afschrijven activa met maatschappelijk nut' (zie mededeling 2097389) uitgebreid geïnformeerd over de gevolgen van de wijzigingen van het BBV en de verwerking daarvan in zomernota en begroting.

In 2016 hebben er aanpassingen plaatsgevonden in het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Op grond hiervan is het onder meer met ingang van 2017 niet meer toegestaan om bij



investerings met maatschappelijk nut (een deel van) de investering af te dekken ten laste van reserves. Van deze mogelijkheid is binnen Flevoland tot en met 2016 veelvuldig gebruik gemaakt (onder meer door inzet van de reserve Infraconds). Nu dit niet meer wordt toegestaan, is het apart in stand houden van de reserve Infraconds niet nodig. Het voorstel is om de reserve Infraconds op te heffen en de daarin beschikbare middelen per 1 januari 2017 (€ 10,7 mln.) over te hevelen naar de reeds bestaande bestemmingsreserve Mobiliteit. Daarbij worden diverse mutaties in de begroting 2017 die een relatie hebben met deze reserves gecorrigeerd. De komende jaren zullen de reeds geplande bijdragen vanuit de reserve Infraconds aan de reserve dekking afschrijvingslasten dan bekostigd worden vanuit de reserve Mobiliteit. Dit voorstel heeft vooral een technisch karakter en is budgetneutraal voor het begrotingsaldo.

Daarnaast is, als gevolg van de wijzigingen van het BBV, het slechts toegestaan interne rente door te belasten met een percentage dat gelijk is aan de rente over externe financiering. Omdat Flevoland geen externe financieringsmiddelen heeft aangetrokken, is het interne rentepercentage 0%. Dit betekent de facto dat de tot nu toe gehanteerde annuïtaire afschrijvingsmethodiek wijzigt in een lineaire methodiek. Als gevolg van de gewijzigde afschrijvingsmethodiek is er in de eerste jaren sprake van hogere kapitaallasten en zijn in latere jaren de lasten lager. Over de totale afschrijvingstermijn blijven de lasten gelijk, alleen de fasering wijzigt. Deze andere fasering van de kapitaallasten wordt geëgaliseerd via de reserve dekking afschrijvingslasten en de egalatiereserve activering vervangingsinvesteringen. Per saldo is er geen effect op het begrotingsaldo. In verband met de wijzigingen in het BBV is een wijziging in de financiële verordening noodzakelijk. Een voorstel hiertoe is u separaat aangeboden.

## II. Effecten op de programmabegroting 2017

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijzigingen voor de Programmabegroting 2017. Deze wijzigingen zijn hierboven toegelicht.

Programma 8: Kwaliteit openbaar bestuur		<i>bedragen x € 1.000; -= voordeel</i>				
		2017	2018	2019	2020	2021
1.	OP West 2014-2020 / Interreg	-799	0	0	0	0
2.	Provinciale cofinanciering POP3	-280	0	0	0	0
3.	Onderzoek art .217A Provinciewet	-20	0	0	0	0
4.	Provinciefondsuitkering	175	0	0	0	0
	Afwikkelverschil PF	-176	0	0	0	0
5.	Opcenten motorrijtuigenbelasting	-2.500	0	0	0	0
6.	Dividend BNG	-80	0	0	0	0
7.	Onvoorziene uitgaven	-150	0	0	0	0
8.	Loon- en prijsontwikkeling	-542	0	0	0	0
	Salarissen	542	0	0	0	0
9.	Stelpost nieuw beleid	-2.750	0	0	0	0
10.	Vennootschapsbelasting	-50	0	0	0	0
11.	Gebouw-/werkplekaanpassingen	-527	0	0	0	0
12.	Tijdelijk personeel	-110	0	0	0	0
13.	Kosten pand NLE	205	0	0	0	0
14.	Kapitaallasten herz. BBV	418	0	0	0	0
	<i>totaal</i>	<i>-6.644</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	mutatie reserves	1.078	0	0	0	0
	mutatie begrotingsaldo	-5.566	0	0	0	0





## Financieel totaaloverzicht

## 6 Financieel totaaloverzicht

Hieronder presenteren wij het overzicht van alle financiële mutaties die hiervoor in de hoofdstukken II zijn vermeld.

### Totaal overzicht begrotingsmutaties Zomernota 2017

Programma 1: Ruimtelijke ontwikkeling en waterbeleid		<i>bedragen x € 1.000; -= voordeel</i>				
		2017	2018	2019	2020	2021
1.	Omgevingswet	-200	200	0	0	0
2.	Herstructurering bedrijventerreinen	-500	500	0	0	0
3.	Zoetwatermaatregelen	42	0	0	0	0
	<i>totaal</i>	<i>-658</i>	<i>700</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	mutatie reserve	700	-700	0	0	0
	mutatie begrotingssaldo	42	0	0	0	0

Programma 2: Landelijke gebied en natuur		<i>bedragen x € 1.000; -= voordeel</i>				
		2017	2018	2019	2020	2021
1.	Fonds leefbaarheid landelijk gebied	-90	0	0	0	0
2.	Faunafonds	105	0	0	0	0
	Afwikkelsverschil Faunafonds	-105	0	0	0	0
3.	Natura 2000	-400	0	0	0	0
4.	Essentaksterfte	-50	50	0	0	0
5.	Agrarisch Natuurbeheer	213	0	0	0	0
	<i>totaal</i>	<i>-327</i>	<i>50</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	mutatie reserves	564	-50	0	0	0
	mutatie begrotingssaldo	236	0	0	0	0

Programma 4: Cultuur, samenleving en sport		<i>bedragen x € 1.000; -= voordeel</i>				
		2017	2018	2019	2020	2021
1.	Monumenten en archeologie	-85	85	0	0	0
2.	Cultureel evenement	-150	150	0	0	0
3.	Cultuurpart./-educatie met kwaliteit	-100	100	0	0	0
4.	Monitoring cultuurbeleid	-31	31	0	0	0
5.	Werelderfgoed Schokland	50	0	0	0	0
6.	Provinciaal archeologisch depot	-160	160	0	0	0
	<i>totaal</i>	<i>-476</i>	<i>526</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	mutatie reserves	526	-526	0	0	0
	mutatie begrotingssaldo	50	0	0	0	0

Programma 6: Mobiliteit		<i>bedragen x € 1.000; -= voordeel</i>				
		2017	2018	2019	2020	2021
1.	Organisatiekosten PBM	-70	0	0	0	0
2.	Smart Mobility	-60	60	0	0	0
3.	Regiefunctie ontsluiting luchthaven	-50	0	0	0	0
4.	Oostrand	-470	320	0	0	0
5.	Kapitaallasten roerende goederen	-5	0	0	0	0
6.	Kosten dienstauto's	320	0	0	0	0
	<i>totaal</i>	<i>-335</i>	<i>380</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	mutatie reserves	580	-380	0	0	0
	<b>mutatie begrotingsaldo</b>	<b>245</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

Programma 7: Gebiedsontwikkeling		<i>bedragen x € 1.000; -= voordeel</i>				
		2017	2018	2019	2020	2021
1.	Amsterdam Lelystad Airport	38	0	0	0	0
2.	Luchthavenfonds	-400	300	0	0	0
	<i>totaal</i>	<i>-363</i>	<i>300</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	mutatie reserves	363	-300	0	0	0
	<b>mutatie begrotingssaldo</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

Programma 8: Kwaliteit openbaar bestuur		<i>bedragen x € 1.000; -= voordeel</i>				
		2017	2018	2019	2020	2021
1.	OP West 2014-2020 / Interreg	-799	0	0	0	0
2.	Provinciale cofinanciering POP3	-280	0	0	0	0
3.	Onderzoek art.217A Provinciewet	-20	0	0	0	0
4.	Provinciefondsuitkering	175	0	0	0	0
	Afwikkelperschil PF	-176	0	0	0	0
5.	Opcenten motorrijtuigenbelasting	-2.500	0	0	0	0
6.	Dividend BNG	-80	0	0	0	0
7.	Onvoorziene uitgaven	-150	0	0	0	0
8.	Loon- en prijsontwikkeling	-542	0	0	0	0
	Salarissen	542	0	0	0	0
9.	Stelpost nieuw beleid	-2.750	0	0	0	0
10.	Vennootschapsbelasting	-50	0	0	0	0
11.	Gebouw-/werkplekaanpassingen	-527	0	0	0	0
12.	Tijdelijk personeel	-110	0	0	0	0
13.	Kosten pand NLE	205	0	0	0	0
14.	Kapitaallasten herz. BBV	418	0	0	0	0
	<i>totaal</i>	<i>-6.644</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	mutatie reserves	1.078	0	0	0	0
	<b>mutatie begrotingsaldo</b>	<b>-5.566</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

<b>Totaal mutatie begrotingssaldo</b>	<b>-4.993</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
---------------------------------------	---------------	----------	----------	----------	----------